

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred škofijo št. 12.

Študirajmo in gojimo tudi starejšo cerkveno glasbo!

III.

Vendar vobče je šla cerkvena glasba v 17. in 18. stoletju urnimi koraki rakovo pot. Vpliv nove posvetne koncertnoteatralne struje na njo je bil močan. Tudi ona je hotela postati dramatično deklamatorična in melodična, mehkužnost in lahkoživost sta se je oprijemali vedno bolj in bolj. Čim bolj je posvetni glasbeni duh prekvašal cerkveno glasbo, tem bolj se je ta zastrupljala v svojem bistvu, tem bolj se je odtujevala svojemu namenu. Kar je bilo tedaj še resnih cerkvenih glasbenikov, je uvidevalo ta razdor in škodo, ki se je godila pravi cerkveni glasbi. Lud. Zaccani je pisal l. 1622. (*Prattica di Mus. Lib. I. Cap. LXIII.*) takole: „Kaj bi rekli stari mojstri k tej reči, če bi prišli na svet? Če bi mi premislili resno delo, ki so ga oni imeli pri svojih skladbah, tedaj bi se čudili. — Bridko bi se zjokal, ko slišim, da naši novi pevci nočejo več pripoznati starih plemenitih mojsterskih del in ki jih tudi peti ne znajo. Zares, v imenu naših modernih komponistov me mora biti sram.“¹⁾

Toda kakor vsaka novotarija, tako je tudi ta prešinila duhove. Nova glasba se je zdela ljudem prijetna in mikavna, polifonija starih jim je zamrdela. Ne samo posvetni, temveč tudi cerkveni poglavarji, kardinali in škofje so postali privrženci novega koncertnoteatralnega sloga. Ni čuda, če je posvetna glasba napredovala, slavila triumfe v koncertih in operah in tudi po cerkvenih korih se bolj in bolj šopirila; polifonna vokalna glasba alla Palestrina pa usihala, vedno bolj se potiskala v kot, zginjala in se pozabljala.

Glasbeni velikani: Haydn, Mozart in Beethoven seveda tudi niso zamudili prilike obogatiti cerkvenoglasbeno literaturo. Zlasti prva dva sta napisala lepo število latinskih maš: Haydn 14, Mozart pa 16. V teh mašah, ki so služile kot nekak vzorec poznejšim „cerkvenim“ skladateljem, se glasba

¹⁾ Dr. W. Ambros, *Geschichte der Musik*, IV. B. str. 178.

ne razlikuje od posvetne v ničemer drugem več nego v besedilu. Mendelssohn imenuje v nekem pismu iz l. 1833. neko Haydnovo mašo „škandalozno veselo“. „Nič od starih Italijanov, sam moderni spektakel“.¹)

Slednjič so se vokalne skladbe alla Palestrina izvajale edino le še v sikstinski kapeli v Rimu. Pa še tu je vsiljeval Nemec Kapsberger²) za časa papeža Urbana VIII. okrog l. 1631. novotarijo; toda tu brez uspeha.

Daleč je prišlo s cerkveno glasbo. Njeno stanje je bilo že skrajno žalostno. Sledove te posvetne cerkvene glasbe smo še sami zrl v najožji naši slovenski domovini. Pa upajmo, da — zadnje . . .

Zdaj v zadnjih 50 letih se je položaj cerkvene glasbe mnogo, mnogo izboljšal. Toda treba je bilo požrtvovalnih sil in velike energije, da se je tej stvari odpomoglo. Morda bi danes nihče izmed nas ne vedel za slavne Palestrinove cerkvene skladbe in kar je njim podobnih, in morda bi posvetni duh še dolgo dalje vlekel za sabo cerkveno glasbo, ko bi božja previdnost ne bila posegla vmes in za to izredno cerkveno zadevo ne bila poslala mož-rešiteljev in buditeljev.

Razni glasbeni pisatelji, zlasti zgodovinarji so bili prvi, ki so začeli odgrinjati zastor slavne stare, približno 150 let pozabljene vokalne polifonne cerkvene glasbe. Nekateri izmed njih so jeli pisati životopise starih cerkvenih skladateljev, n. pr. Kandler o Palestrini. S Palestrino in drugimi skladatelji njegovega sloga, kakor tudi z nizozemsko šolo se obširno pečata Kiese-wetter in Ambros v svojih glasbenih zgodovinah. Forkelnova glasbena zgodovina sega žal le do l. 1550. ter omenja samo še nizozemske kontrapunktike. A česar ne smemo prezreti v tej glasbeni zgodovini, je uvod v drugem zvezku, kjer govori Forkel o potrebi izboljšanja cerkvene glasbe. Drugi zopet so jeli izdajati dela starih mojstrov. Tako je Burney l. 1771. izdal speve sikstinske kapele za veliki teden. Braune je prinesel v svoji zbirki „Caecilia“ mnogo lepih starih cerkvenih skladb; med njimi tudi maše. Commer je izdal „Collectio operum Batavorum saeculi XVI.“ in „Musica sacra XVI. et XVII. saecul.“ Izvrstna je tudi Rochlitzova zbirka, ki ima v prvih dveh zvezkih staro cerkveno glasbo, tretji zvezek pa polnita Bach in Händel.

Toda kakor ne moremo tem in še mnogim drugim možem odrekati hvale za njihov velevažni trud, moramo vendar reči, da so bila vsa njihova dela le bolj nekaka priprava na pravo odkritje stare klasične cerkvene glasbe, oziroma nekako dopolnilo njenega pravega odkritja. Kajti poglobitna zasluga na tem polju, za to namreč, da se je stara klasična cerkvena glasba 16. in 17. stol. otela pozabljenosti in da je zopet začela služiti cerkvenobogoslužnim namenom, gre posebno enemu možu, — dr. Karlu Proskeju, na čegar grobnem spomeniku se blesti napis: *musicae divinae restaurator ingeniosissimus*. Ž njim se hočemo nekoliko natančneje seznaniti in si ogledati njegovo življenje, katero poznati in ceniti naj si šteje vsak cerkveni glasbenik v čast.

(Dalje sledi.)

St. Premrl.

¹) Krutschek, Kirchenmusik, str. 113.

²) Ambros, ravnotam, str. 130.

Litanije presv. Srca Jezusovega.

Vsake litanije sestajajo iz invokacij in odgovora. Pri nas se za tremi invokacijami vpleta vmes še **refrain**, redkokedaj vreden cerkve, večinoma posvetnega pokolenja. Ne samo, da se litanije zavlečejo čez vso mero in se služba božja pristudi radi dolgotrajnosti in večnega, duhomornega ponavljanja ene in iste pesmi, zlasti možkim, se doseže s tem le sentimentalna, trenutna ginjenost, ki po litanijah hitro izgine.

Zategadelj uredimo litanije tako, da so res litanije in nič drugega ko litanije. Koralne knjige nam tudi podajajo pete litanije, a nobene druge besede. Če se hoče zapeti Marijina pesem ali pesem presv. Srca, saj je prilika pred ali potem, ni treba vtikati je med litanije.

Kot poizkus, kako si mislim litanije presv. Srca, podajem v prilogi zgled. Za izpremen je preskrbljeno, težkoče nobene. Ako pevci na koru prevzamejo vodilni glas, v trenutku poje ljudstvo ž njimi.

Duhovniki naj pojo invokacije vsikdar **enoglasno**; kdaj bo že konec „čezjemanja“ in sekundiranja! Altar naj vedno poje enoglasno. P. H.

Pristavek uredništva prilog. Da se popolnoma strinjamo z navedeno uredbo petih litanij, to pričajo priloge našega lista. Že v prvem letniku (1878) smo priobčili litanije na le-ta pravi način zložene, in tako še v naslednjih letnikih večkrat.

Kako poučujem koral?

Hipna slika. — Na ogled postavil Fr. Kimovec.

(Dalje.)

Naprej se zopet ponovi prvi prizor: tista svetloba pri Betlehemu, da ne pozabimo, da je Dete v resnici le v betlehemskega hlevu v jaslicah, potem pa zopet ziblje, in ob enem se veseli in čudi, da nam je Dete dano, in sicer nam, grešnikom! To veselje, začudenje se kaže v zadržkih na dá(tus) in nó(bis); kar skoro izreči si ne upa te sreče, kakor človeku v nenadni sreči zastaja beseda:

Prav posebno kaže to začudenje¹⁾ tretja nota na nó(bis); v moji knjigi sta namreč tam kjer imate vi četrtinko, dve noti, prva navadna, druga (oriscus) pa pomeni nekako nalahno tresenje glasu (tremolo). To je seveda težko zapeti, sedaj tega pravzaprav ne znamo več, in cel zbor zlasti težko, lepo je pa in lepo se je moralo slišati, če se je pobožnim pevcem veselja in sreče nalahno tresel glas,²⁾

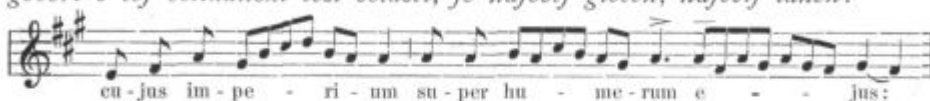
¹⁾ Take in podobne estetične opazke v preprosti obliki silno poživijo pouk in so tudi potrebne, da morejo pevci umeti — kolikor je moč — ta velikanski, neizčrpni umotvor — greg. koral.

²⁾ S tem pa ne maram nikakor dajati potuše za cerkev jako neumestnemu tremoliranju.

Prva nota na *da(tus)* *p-cresc-decresc.*, ravnotako tretja na *no(bis)*, zadnja nota na *(no)bis* naj počasi izdoni. Takole! — Vsi! (Večkrat ponove). Dobro! Vse od začetka! (Popravljam ob enem še napake).

Do sem sega prvi del tega introita. Dosedaj se je opevala naša sreča, naše veselje nad novorojenim Detetom. Od tu se pa v pesmi začne kazati, kdo da je to novorojeno Dete, kaže se Njega neskončna oblast: Dete je še, obenem pa Kralj, Gospod vsega: „Na njega rami je Njega poglavarstvo“, vse stvarstvo je v Njega rokah, vso težo svetov drži to malo dete na svoji rami. Pa to ga nič ne teži, vse mu je le kakor v okrasje, v lepoticje.

Zato se tudi napev tako mogočno, visoko povzpne, in ravno tukaj, ko govori o tej velikanski teži oblasti, je najbolj gibčen, najbolj lahen:

Tudi je treba ta oddelek najčvrsteje peti, glas naj narašča hitro zlasti pri besedi *imperium* (poglavarstvo), ki slika veličastvo te oblasti; nekoliko bolj nalahko pri besedah *super humerum ejus* (na njega rami), zakaj tukaj napev bolj slika tisto lahkoto, s katero to Dete rabi to oblast, se z oblastjo takorekoč igra, vanjo odeva in krasi žnjo. Le poslušajte ta nalahno se zibajoči napev! Kako primerno novorojenemu božjemu Detetu! Poizkusimo! Za *imperium* je mala črtica, to je prav kratka pavza, kratek oddih, toliko da dobimo sape; um se malo zategne in hitro izgubi, kakor sploh zadnja nota pred vsako pavzo. Pri besedi *humerum* (rama), je na um četrtnika s piko, torej se bolj zategne, vendar pa se ne sme nič povdariti, ker zlog ni naglašen, ampak mora lepo izdoneti. Bržkone je hotel skladatelj pokazati težo oblasti; da pa obenem pokaže lahkoto, ki z njo božji Zveličar rabi to oblast, zato se napev na ejus zopet lahkotno ziblje. — Sedaj pa vse skupaj! Na ejus se prva nota prav malo zategne, saj imate črtico nad njo.¹⁾ (Večkrat ponove²⁾ in ob enem popravljam nedostatke).

(Konec prih.)

Cerkvena glasba.

V.

14. O. Joos, latinska maša op. 11. za en glas, Coppenrath, Partitura 96 v., glas 24 v.

Mašo je priporočati onim na novo ustanovljenim zborom, ki prvič nastopijo v cerkvi; lepo se bodo vpeljali vanjo. Tudi je tam na mestu, kjer ne dostaje moči za večglasno petje. Vendar menimo, da bi bilo bolje, pevati enoglasno mašo iz koralnega „Kyriale“, kajti tega ne presega nobena, še tako umetna enoglasna maša. — Obseg maše je d^1-d^2 , motiv: melodija „Ite missa est“ I. razreda, deklamacija dobra, razvrstitev za I., II. glas in oba skupaj primerna in kratkočasna, dinamična znamenja pravomestna, modulacija preveč enolična.

¹⁾ Te črtice ima tudi „liber usualis“, so pa povzete po znamenjih Romanovih.

²⁾ Pevovodja sam naj poje, če že poje s pevci, jako nalahko, komaj slišno, da takej zapazi vsako napako pri vsakem posameznem pevu in jo hitro odpravi. Še le nazadnje, ko že dobro znajo, lahko zapoje čvrsto, da jim da več poguma!

15. **V. Goller**, op. 37. Tu es Petrus za moški zbor in orgle ali štiri pozavne. Coppenrath, Part. 1 K 20 v., en glas 12 v.

Veličastna skladba za praznik sv. Petra ali kako drugo cerkveno slavnost. Učinek skladbe raste, čim više se v treh postopih vzpenja „Tu es Petrus“; srednji stavek se razvija v peterih zaporednih sekund-akordih, tretji del je podoben prvemu.

16. **P. H. Thielen**, op. 159, „O bone Jesu“ za 4 glasni moški zbor, Coppenrath, Partitura 1 K 20 vin., vsak glas 18 vin.

Šest spevov na besedilo: O bone Jesu, miserere nobis, quia tu creasti nos, tu redemisti nos sanguine pretiosissimo. Vsi spevi so lahki, prefresljivi in se dadó rabiti za razne prilike. Priporoča jih že samo ime Thielen.

17. **I. Mitterer**, op. 129. Prazniški ofertoriji za moški zbor in orgle. I. zvezek, Coppenrath, Partitura 2 K 88 v., vsak glas 30 v.

Mitterer, ki je za mešani zbor že izdal cel ciklus ofertorijev, jame izdajati nov ciklus za moški zbor. Kaj bolj prikladnega ne bi bil mogel započeti. Ti ofertoriji bodo dobro došli v prvi vrsti cerkvam, kjer poje le moški zbor, a tudi cerkvam, v katerih se goji mešani zbor, ako se tenorji in basi združijo v moški zbor. Razlika mika in med raznimi spevi mešanega zbora se bo kaj lepo prilegal ofertorij v moškem zboru. Kompozicije so izvirne po duhu in tehniki in so organično zvezane z orglami, katere ne le spremljajo zbor, marveč nastopajo samostojno, tvorijo bistven del kompozicije in ji dajo živahno gibanje. Ob sebi je umevno, da skladatelj ne pusti v enomer peti celega zbora, marveč skrbi za razliko — za oddih, ob gotovih markantnih mestih pa izrazovito osredotočuje vse glasove. Razume se, da Mitterer uporablja vse oblike glasbene umetnosti, in vsakdo, ki bo proučeval partituro, poreče: tako elegantni stavek sem pač redkokedaj srečal v sostavni harmoniji.

18. **F. Arnfelder**, Petnajst Tantum ergo, op. 80, za 1, 2, 3 višje glasove, Coppenrath, Partitura 1 K 80 v., sopran 36 v., alt 18 v.

Pet Tantum ergo-v je enoglasnih, pet dvoglasnih in pet troglasnih, vsi s spremljevanjem orgel. Preproste, jako dostojne, cerkve vredne skladbe, ki niso brez vtiska. Pripravne so zlasti za nunske samostane in ustave za žensko mladež.

Orgle v Tomišlju.

6. Ivan Milavec je o Velikinoči postavil v Tomišlju blizu Ljubljane nove orgle, op. 2., katere je na belo nedeljo blagoslovil preč. g. kanonik dr. Karlin. Dispozicija orgel je nastopna:

I. Man.

1. Principal	8'
2. Gamba	8'
3. Bordun	8'
4. Flauta	4'
5. Octav	4'
6. Sup. Octav	2'
7. Mixtur	2 ² / ₃ '

II. Man.

8. Flauta amabile	8'
9. Aeolina	8'
10. Vox coel.	8'
11. Salicet	4'

Pedal

12. Subbass	16'
13. Piano-Subbass	16'
14. Borduna	8'

Pedralni sklep k I in II.

Manualni sklep II k I.

Suboktavni sklep II k I.

Zbiralniki: P., Mf., F., FF.

Omara je ena z dvema stolpoma, vmes je okno kora, igralnik je pred omaro. Ker se je zahtevalo pred igralnikom toliko prostora, da more oseba mimo, je sedež za orglavca precej tesen.

Zistem je cevna pnevmatika s sapnico na stožke. Te so prve pnevmatične orgle Milavčeve. Delo je tako eksaktno, da piščali odgovarjajo hipno. Kdor sliši te orgle, padejo vsi pomisleki glede pnevmatike. Posebna vršina orgel je ta, da se pedal regulira avtomatično, t. j. če igraš Pleno, pa preideš na II. manual, regulira se pedal sam od sebe na manjšo moč tisti trenutek, ko pritisneš le eno tipko II. manuala. Istotako se vrne prejšnja moč, kakor hitro pritisneš le eno tipko I. manuala. Izborno!

Meh ima dva zajemalca, 82 mm pritiska in dá obilne, mirne sape. Tipke tekó prelahko, ker zapoje sosednja, če se je dotakneš le količkaj. Bolje je narediti malo trje, ali pustiti tako zvani „Leergang“. Sicer se pa orglavec privadi vsemu.

Vlaki so nad II. manualom v navadni podobi, ne vlečejo se, marveč glavice se jim potiskajo doli in gori. Zbiralniki so pod I. manualom.

Intonacija je dobra, principal pravilno prevladuje orgle, gamba reže ravnoprav, mila je flauta 4', mikstura se zdi sedečemu pri orglah zlasti v gorenji polovici močno kričeča, ker je popolnoma odprta med stolpoma, v cerkvi je ravnoprav. Aeolina je najlepša, vox coel. ni enakomerno uglašena, salicet dober, subbas precej močan, in prav je tako, pianobas milejši, borduna mehanično izpeljana iz subbasa. Egalizacija glasov semtertje nepopolna, menzure odgovarjajo pogodbi.

Cena je 4150 K v Ljubljani, mojster in pomočnik sta se med postavljanjem hranila sama. Da je ocena nepristranska, omenim, da bi imel igralnik biti izdelan bolj elegantno in da je sploh gledati na strokovnjaško izpeljavo mizarskih del.

V Ljubljani, 21. maja 1905.

P. Hugolin Sattner.

Dopisi.

Ljubljana (iz Marijanišča). — Precej občutljivo nas je podrezal „Cantor“ v zadnji številki Vašega cenjenega lista. Sicer pa je bil že dolgo naš namen, se nekoliko prikazati iz našega zavetišča. Marsikaj bi vendar moglo koga zanimati in služiti mu v izpodbudo, ako ga strašijo trudi in napornosti, zasnovati si deški zbor. Seveda moramo priznati, da je v zavodih to lažje nego drugod. Pred par leti smo začeli podučevati za cerkveno petje že učence drugega razreda, (ravnokar nameravamo to poizkusiti s prvim razredom, ker zdaj znajo že gladko brati). V teku nekaterih tednov so že peli prvokrat pri sv. maši z nekaterimi bolj izurjenimi pevci iz Fajgelrove „Cerkvene pesmarice“ I. del, ki nam vrlo služi za začetnike. Žal, da se je drugi zvezek tako zakasnil. Koliko veselje jim je igralo na lichi, ko so smeli prvič na kor, in vedno so izpraševali, kdaj bodo smeli zopet iti. Res, veliko zadostilo nam je za ves trud, ako vidimo s kolikim veseljem in vztrajnostjo se večina naših malih slavčkov poprijetja petja. Razdeljene imamo v tri zборе: učenci V. in IV. razreda vsak zase, III. in II. pa skupaj; vsem pa pomagajo naši domači gimnazijci. To vam je tekmovanje! Menjavajo se, kolikor mogoče redno, a vendar se še ti in oni pritožujejo, da ne pridejo dovolj pogostokrat na vrsto.

Še nekaj. Koral: mnogo se o tem sedaj piše in razmotriva in marsikdo se ne more docela sprijazniti s to mislijo, da bi ta nebeški spev uvedli na sploh po slovenskih cerkvenih korih. Pred dvema letoma mi je rekel neki občeznan cerkveni glasbenik, da se otrokom ni treba ukvarjati s koralom, ker ne bomo nič dosegli. Letos smo pa vendar poizkusili s koralnim „Tantum ergo“ in „Laudate“, in upamo, da se bode tudi tukaj kaj doseglo. Seveda je treba v prvi vrsti učitelju samemu dobre šole; žalibog da nismo imeli dosedaj še srečne prilike, udeležiti se koralnega tečaja. Upamo, da se nam še nudi prepotrebna prilika, se udeležiti v Ljubljani takega takega koralnega tečaja. Pripomnim še to, da so se naši mali pevčki koj sprijaznili s koralnim „Tantum ergo“, ko smo jim nekoliko razložili njegovo vzvišenost; posebno jih je zanimalo to, da so jih prvi kristjani pevali v „katakombah“, in zdaj že kar priganjajo, da bi ga mnogokrat peli. Izmed vseh skupaj nad petdeset malih pevcev je samo eden, ki ugovarja koralu. To nam daje pogum, da kakor hitro dobodemo v roke novo vatikansko izdajo in nam bo sanim dana lepa prilika, se mu dobro priučiti, takoj pričnemo z latinsko mašo in drugimi vlogami. V to pomagaj Bog in Sv. Cecilija!

Dovolite mi še eno pripombo. Kako živa potreba je bila izdaja „Ljudske pesmarice“, ne moremo dovolj povedati. Za naše deške zборе nismo imeli, razven že omenjene Fajgeljnovne pesmarice, ničesar. Da bi se vsaj še v cenjenem „Cerkvenem Glasbeniku“ nekoliko več oziralo na naše skromne zборе, to je naša srčna želja, ker mešani zbori nam malo služijo. Imeti pa moramo pri otrocih vedno kaj novega, da se zopet in zopet z novo vneto prijemajo petja; saj se tako ravna tudi v ljudski šoli, da se pogosto predmeti menjavajo. Naj le kmalu pride na dan drugi zvezek „Ljudske pesmarice“ z več mašnimi in obhajilnimi pesnimi in tudi pesem sv. Cecilije ne sme manjkati, kajti naši mali pevčki jo kaj radi častijo in se ji priporočajo pred vajami in javnimi nastopi.

„Daj Bog da smo deležni njene kdaj palme
Nebeške ž njo pevamo v večnosti psalme“.

Cantor II.

Iz odbora Cecilijinega društva v Ljubljani.

☉ ne 4. junija je imel ob enajsti uri odbor Cecilijinega društva v Ljubljani v prostorih orglarske šole redno sejo, katere so se udeležili p. i. gg.: Fr. Ferjančič, A. Foerster, Fr. Gerbič, A. Karlin, P. Hugolin Sattner in Jos. Šiška.

Obravnavalo, ozir. sprejelo se je nastopno:

1. Orglarska šola bode končala letošnje leto dne 13. julija. Izpiti abiturientov se prične dne 3. julija. Izpraševalo se bode vsako jutro od 8. do 10. ure v teoretičnih in praktičnih predmetih. Poleg učiteljev se bodo udeleževali izpraševanj tudi člani odbora, ki tvorijo komisijo za usposobljenost absolventov.

2. Gospodična Ana Roner se želi podvreči kot privatistinja izkušnji za usposobljenost v cerkvenem orglanju. Odbor je tej želji ustregel.

3. Določijo se nagrade za pouk v lepopisju in združnem knjigovodstvu.

4. Bodoče šolsko leto na orglarski šoli se prične dne 18. septembra. Takrat se bodo tudi sprejemali učenci, ki žele nanovo vstopiti. Odbor je sklenil, da se sprejemajo v prvi vrsti oni, ki so iz domače škofoje, pa tisti, ki obetajo, da se bodo laglje in bolje pripravili za usposobljenost v orglarski službi. Boljše manj učencev, kakor pa več in slabo nadarjenih.

5. Občni zbor Cecilijinega društva za ljubljansko škotijo se bode vršil letos na praznik sv. Cecilije v Ljubljani. Ker je stolna cerkev v popravi, zato bode velika maša v cerkvi čč. oo. frančiškanov. Nadaljnji spored se določi pozneje.

Razne reči.

— Nove orgle za škofove zavode v Št. Vidu nad Ljubljano so že naročene. Dispozicijo je sestavil naš prvi tozadevni strokovnjak mil. g. prelat Josip Smrekar. Izdelal jih bode do prvega majnika prihodnjega leta orglarski mojster g. Ivan Milavec. Darovala pa jih bodeta zavodom iz hvalečnosti dva nekdanja alejznika. Zeleti bi bilo, da bi ta dva dobrotnika našla mnogo posnemavecev, kajti notranja oprava v kapeli kaže še razne praznine. O orglah samih in njih vrednosti izpregovorimo več ob svojem času.

— Pred nekaterimi leti so našli na mestu stare Kartagine v Afriki plastično podobo orgel na vodo (hydraulos), kakršne so bile v rabi že v 3. in 2. stoletju pred Kristusom. Ta častitljiva starina se je oddala muzeju St. Louis v Kartagini. Anglež F. W. Galpin pa je rekonstruiral na podlagi tega modela polne orgle na vodo in jih je v nevjerškem časniku Scientific American (19. novembra 1904) obširno popisal.

— Na letošnjo veliko sredo se je pel na Dunaju J. S. Bachov pasijon po evangelistu sv. Janezu. Bach je zložil pasijonsko glasbo po vseh štirih evangelistih. Poleg pasijona po evangelistu sv. Matevžu, ki se je pred leti izvajal tudi v Ljubljani, spada omenjeni, sedaj že petič na Dunaju proizvajani, med najboljše Bachove. Krasni so koralni stavki, kontrapunktično-umetni ostali zbori. Dovršeno lepi so recitativi; najlepši gotovo je oni: „Peter se je spomnil besed Jezusovih, šel ven in bridko jokal.“ — Pel jih je g. Feliks Senius, tenorist iz Petersburga, in sicer s čudovito lehkoto, slineo in dovršenostjo.

— Dunajski a capella zbor je priredil v letošnji zimski sezoni štiri velike koncerte. Pele so se cerkveno-liturgične, duhovne in posvetne pesmi. Zastopani so bili stari mojstri alla Palestrina kakor tudi boljši moderni. Iz zadnjega koncerta v marciju omenjamo: Palestrinov Kyrie iz 6glasne „Missa Papae Marcelli“, Bachov 117. psalm s pridejanim Alleluja, Brucknerjev „Christus factus est“, Evg. Thomasov 16glasni zbor „Auferstehung“ in krepko izrazite Hugo Wolfove zборе. Krasnih zborov tega skladatelja (1860—1903) si dolgo niso upali nikjer izvajati, dokler se ni l. 1902. ustanovil dunajski a capella zbor, ki obvlada tudi najtežje skladbe.

— S prihodnjim šolskim letom nameravajo na dunajskem konservatoriju otvoriti poseben oddelek za pouk koral (duhovnega in gregorianskega) in šolo za izvežbanje dobrih dirigentov (posvetnih in cerkvenih kapelnikov). Z veseljem bležimo to novico. Bog daj obilo sreče!

— „Die Alten fleissig studieren, Die Neuen nicht ignorieren. Nicht buhlen um eitle Verehrung, Empfänglich für jede Belehrung; Erst auf zu Cäcilia fliehen, Dann rührig zur Arbeit gehen, Und Unschuld und Glauben bewahren: Das ziemet Cäcilias Scharen.“ — Tako devizo je dal nemškemu Cecilijinu društvu Jos. Alter na shodu v Biberachu. (Prim. Deutscher Hausschatz l. 1902. str. 142.)

Oglasnik.

Šmarnice. Marijine pesmi zložil Frančišek Kimovec. Čisti dobiček za nove orgle v novi cerkvi na Bledu. Cena avtografični pri Blasniku v Ljubljani natisnjeni partituri 1 K. Dobiva se pri skladatelju, kaplanu na Bledu ali v katoliški bukvarni v Ljubljani. V kratkem, kolikor dopušča prostor v našem listu, priporočamo. Vseh 7 pesem je zloženih v boljšem cerkvenem, a ne težkem slogu: V prvi pesmi se vrsti triglasni moški zbor s triglasnim ženskim, nakar se združita oba v šestroglasni efektni stavek, ki se more peti, kakor tudi cela pesem, samo triglasno, kakor kaže posebni pristavek; 2., 3. in 7. pesem so namenjene mešanemu zboru, 4., 5. in 6. pesem pa so dvoglasne z obligatnimi orglami, ki zahtevajo spretnega organista. Z vsemi pesmimi se lepo proslavijo šmarnice in se razvija okus v prilog pravi cerkveni glasbi. G. skladatelj pošilja naslednje popravke: Str. 1. 4. takt druga nota v 1. tenoru **fis**; str. 5. prva nota v 2. sopranu le **h** (ne tudi **g**); str. 5. v drugi pesmi naj se klice takele zamenjajo 1 = 3, 2 = 4, 3 = 1, 4 = 2; str. 12. v orglah zadnji takt zadnja nota v tenoru bodi **a**; str. 13. tretja nota v prvem taktu **als**; str. 14. zadnji takt v orgelskem basu druga nota **a**, tretja **h**; str. 15. prvi takt v basu prva nota **cis** se razdeli v **d** **cis** **h** **a**; str. 15. drugi takt četrta nota v pevskem altu **e** (ne **gis-e**).

Kratka praktična šola za orgle (Kleine praktische Orgelschule) za učiteljsišča, cerkvenoglasbene šole in za samouke, izdal Johannes Meuerer, kapelnik stolne cerkve v Graden, op. 38. Založila in natisnila „Styria“ v Graden 1905. Cena 3 K.

Kdor se hoče učiti sviranja na orgle, mora se že prej izvežbati v igri na glasovir in harmoniji; zato začenja le-ta nova šola brez mehaničnih začetnih vaj takoj z dvoglasnimi vajami za obe roki brez pedala, po teh sledi vaje tri- in četveroglasne. Vse vaje so večinoma v polifoniji zložene in so skrbno zaznamovane s prstnim redom, izvrsten material v ložjih tonovih načinih do treh križcev in treh be, pripraven za resno izvežbanje na orglah, tem kraljevskemu instrumentu. Pedalne vaje so precej obširne, ozirajoč se na vse možne potrebne slučaje. Naslednje dvo-, tri- in četveroglasne vaje z obligatnim pedalom so razširjene do 4 križcev in 5 be, za manual brez prstnega reda, katerega si učenec po prejšnjih vajah že sam iznajde. Sledé kratki sklepi in modulacije v cerkvenih tonih, ki so za transponiranje v razne tonove načine. Pristavek prinaša še lepe kadence in preludije v dur- in moltonih do 4 ♯ in 4 ♭. To delo bodi vrlo priporočeno ne samo učencem, ampak tudi mnogim že v službi nastavljenim organistom!

Listnica uredništva.

Naj nam gg. dopisniki ne zamerijo, ako z objavo doposlanega gradiva počasi napredujemo. Težko nam je trgati posamne sestavke, a ne gre drugače. Na štiri liste se pač ne more klovekaj natisniti.

Današnjemu listu je pridejana 6. števil. prilog.

Odgovorni urednik lista **dr. Andrej Karlin**. — Odgovorni urednik glasb. priloge **Anton Foerster**. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadržna tiskarna v Ljubljani.